

שמיעת ראייה וחוויה - דרכי בהקנות שפה

חביבה אקסטין

2 טיפוח מיומנות הדיבור המתרחשת היא לבנות במוחו של התלמיד מادر זיכרונות של מבנים פונקציונליות הנינעות להמרה ושל אוצר מילים. מבניות הלשון מוקנות, עקב כך, בהקשר לטבי ואותנטי לנושא הנלמד. ככל שתתגדל שליטה הלומדים בתבניות ובאוצר המילים, כך הם יהיו בשלים יותר לפעלויות המשך שונות כהזונה וקריאת עיתון.

בambilah זיכרון טמוניים – אם נטרוף אותה לכואן ולכאנ – הסוד והאמצעים לרכישתו. 'כרז' או 'רין' – פעולות המתבצעות בשםימה; 'נו' – אש, שניתן לראותה ולחוש אותה. בין הכלים לפיתוח הזיכרון נמצאים חושי השמיעה והראייה. המטרה המרכזית, שאליה מותרים להגע בסיום אלףן בן חמישה חודשים ללימוד השפה העברית: להגיע לדיבור פונקציונלי שוטף, לפענה קטעה קריאה ברמה יונונית בכל המשלבים הלשוניים, לפענה את הנשמע, בעיקר חדשות, ולכתוב כתיבה עצמאית וחופשית ללא שגיאות – מפתח ועד סיפור. ברור הצורך העליון בדברים אלה לתפקודו של העולה בחיי היום. ליכולת הדיבור השוטף יש השפעה על הרגשותו הכללי של התלמיד ועל ביטחונו עצמו. הדבר דומה לאדם שזה עתה רכש את מיומנויות השחיה; והרי מטרת לימוד השחיה אינה 'לא לטבע' אלא 'להתקדם'. כל התקדמות, ولو המזערית ביותר, בשטח הבירכה מעלה בלומד השחיה את הביטחון העצמי ומונעה אותו לשכלל מיומנות זו.

בティפוח מיומניות הדיבור, המטרה היא לבנות במוחו של התלמיד מAGER זיכרון של תבניות לשון פונקציונליות הנitinיות להמרה ושל אוצר מילים. לכן בחיבור תבניות הלשון הן מוקנות בהקשר טبعי ואונטגי לנושא הנלמד.

דוגמה: מה נתן לך הרופא? הרופא נתן לי הפניה.

העדרם דוד ארבגון, הוגו ווינשטיין
הרעיון הו לא דעת את השפה ולא על השפה. אי לך צrik המורה בשיטה זו לנtab את מה יוצאים להפסחה? יוצאים להפסחה בשעה עשר.

תופעות הזיכרון הקצר באולפנינים מוכרת וידועה למורים: המורה משקיע מאמצים רבים ביפויuno ובפירוש מילים, וכשהשיג את מטרתו נדמה לו שהסתיים תהליכי הלמידה. למחרת מתברר כי רוב החומר נשכח, ושוב חוזרים לכתוב פירושי מילים במחברות. במרוצת

לימוד בסיטון
חושים

**למה לא זוכרים
את המילים
הנלוודות?**

הזמן הופכת המחברת ל'בית עליין' של מילימ. העובדה שהמילים רשותות בה משלה את התלמיד ואת המורה שהמילים נרכשו, ועל-פי רוב זהה תחנתן האחרון של המילים.

אם כן, כיצד אפשר בכלל זאת ליעל את דרך העבודה ולנצל את המשאבים הנפשיים והשכליים העצומים שמשקיע המורה בצויה יעה ומשמעות בהקשרית שפה? וכייד יכול המורה לקדם את התלמידים ברכישת שפה ובפיתוח מיומנויות הדיבור ואאר המימוניות? במאמר זה אני מציעה דרך להגעה לתוצאות שצינו לעיל – ככלומר דבר פונקציוני שוטף, פיענוח קטעי קריאה ברמה ביןונית בכל המשלבים הלשוניים, פיענוח הנשמע, בעיקר חדשות וככיתה עצמאית וחופשית ללא שגיאות, מפתך ועד סיפור? שיטה זו מושמת הרכה למעשה באולפן 'נהלת צבי' בהנחת רות סטף, ובהדרכת אורה רינגל. אשתקד הסטיים מחזoor ראשון שוצר הצלחה רבה במבחנים של הנהלת הלשון והראאה סייפור יחסית להישגיו במבחנים קודמים. באולפן זה לומדים עליהם צעירים מהודו, אך בכיתות מסווגים גם עליהם מארצות שונות כשוואץ, צרפת ובלגיה. התלמידים והמורים מגלים שביעות רצון ממשית הוראה זו.

תוכנית הלימודים שאני מציעה כפופה לתוכנית הלימודים החדשה לאולפנים שיוצאה מטעם האגף להנחתת הלשון. ייחודה של התוכנית הוא בארגונה, בבחינות מועט המכיל אל המרובה. התוכנית מובנית באופן שיטתי. היא מחולקת באולפן מדויק ל-120 יחידות לימוד, כמספרימי הלימוד באולפן, וכוללת כ-120 תבניות לשון הניתנות להמרה וכ-3,000 מילים חדשות. דges מיוחד הוושם על פעלים, מילوت יחס, מילות קישור וمبرעים. התוכנית כוללת את כל המבנים הלשוניים שדורשת התוכנית החדשה. יתר על כן, בארגון הדברים בדרך זו ניתן להשלים את שימוש הלימודים בתום שלושה עד שלושה וחצי חודשים לימוד. כאמור, פיתוח מיומנויות הדיבור, הקריאה, ההאזנה והבנת הנצפה נעשה תוך שימוש מסיבי בזיכרון החזותי והشمיעתי של התלמידים.

ניסיוני שהצטבר בשימוש בשיטה חדשה

יחודה של השיטה

אוףן ההקינה

1. תבנית הלשון מוצגת בשפטו של התלמיד, באמצעות קלטת. התרגום עבר עריכה לשונית והוא מדויק. לתרגומים נבחרו השפות אנגלית ורוסית (בשביל עולי איטיופיה מתורגמת התוכנית לאمهرית; היא מיושמת באולפן מבשרת ציון במספר כיתות, והנחהת האגף הביאה שביעות רצון מהישג התלמידים). בקלטת משתמשים קריינים מקצועיים, והוא הופקה באולפן הקלטות באיכות טוביה, כך שהיא נשמעת ברורה וצלולה.
2. לאחר שהתלמיד הבין את התבנית הלשונית משמעיה, הוא פניו לזכירתה. תלמיד אינו יכול להתרפנות למדידה של מושגים חדשים אם מושגים אלה אינם נהירים לו בשפטו. זהו יסוד חשוב בלימוד השפה. אי אפשר ללמד שפה 'בערך'; המשפט או התבנית הלשונית צריכים להיות ברורים לתלמיד באופן מוחלט. מורה אינו יכול לתרגם התבנית לשונית אם הוא אינו שולט בשפה של התלמיד. וכך, לאחר שמורים ילידי הארץ אינם שולטים

בשפה הרוסית והאנגלית ברמת שפות-אם, אין לדריש מהם לתרגם את התבנית. ברוב המקרים התרגום יהיה מקוטע, עילג, ולעתים אף מעורפל. הקלטת نوعה לפטור את המורה מ'פח יkowski' זה, והוא מפנה את כוחותיו להקניית התבנית וلتרגולה.

3. שוב יודגש: שמייעת התבנית והבנהה אין ערובה לכך שהتلמיד אכן יפנים אותה בזיכרון. שמייעת ראשונית היא התנהנה הראשוña של שימור התבנית בזיכרון ארוך טווח. טועים המורים החושבים שהבנת התבנית מסתאים תפקדים בפיותה מיומנות הדיבור. בכךודה זו התחילה רק מתחילה. התלמיד איננו דומה למחשב, שככל מה שהוקלד עליו נשמר. על כן בשלב עתה הוא שלב השינון והחזרה: על-ידי שינוי וחזרה מצலיח התלמיד לשמר את הנלמד בזיכרון. כל שימוש חוזר מעמיק את התחילה החrichtה בזיכרון. לצורך זה הופכת הכיתה למעין מעבדה לשונית, ובה כל תלמיד מתרגל את התבנית החדשה. כל תלמיד מתרגל עם חבריו לכיתה את התבנית החדשה. לכל תלמיד מוקצות כ-5 דקות. בכיתה המונה כ-20 תלמידים שומעים את משפטי השאלה והתשובה כ-400 פעם. כדי להפוך תרגיל זה למברך וחוויתי, המורה מצויד באביזרי תחפושת שונים ככובעים, מסיכות, גלים וכו'. התלמיד צריך לבצע בעת ובעוונה אחת שתי משימות:

1. לומר את התבנית באופן ברור ונחר.
2. לשחק את הדמות הנבחרת. הדמויות המוצעות הן ספרותיות קלסיות, היסטוריות, פוליטיות וכו', כגון נפוליאון, עליזה בארץ הפלאות ועוד. די באביזרים מעטים ככובע או גלימה כדי שהתלמידים ייכנסו לדמויות אלה בקלות רבה. כך נלמדת התבנית החדשה באוירה משעשעת ויצירתית. הלמידה הופכת לחוויתית, מפעילה את הרגש, וכשהאוירה נעימה – הזיכרונות נשמרים בדרך כלל לטווח ארוך. הרעיון הוא לעגן את הזיכרון בחוויות וגישה. למחורת מתחיל השיעור בחזרה ובשינון החומר של היום הקודם, הפעם ללא תחפושות. תפקיד המורה בשיטה זו להיותאמן, צופה, שומע ומתקן. ההנחה היא שפה חדשה דומה להן חדש – ככל שיושמו המשפטים יותר, כך הם ייקלטו טוב יותר. בשלב זה משתמש המורה למשעה כמתוך, כשחקן משנה, והتلמיד הופך שחקן ראשי.

שילוב זיכרון חזותי ושמיעתי

לכל תבנית לשונית מצורף דף קריאה. דף הקריאה פותח בשאלת שnlמדת באותו יום. באופן זה התלמיד משתמש בחושי השמיעה והראייה למטריה אחת – שינוי הנלמד. כל תלמיד קורא את הדף בכיתה, ובבית הוא מעתיק אותו. הניסיון מוכיח שהעתיקת הדף מחזקת את זיכרתם המשפטים. לאחר שהtabנית הופנמה והתלמידים אומרים אותה באופן שוטף, יש סכנה להתקבעות בתבנית ולכך המורה, העיר לתופעה זו, צריך ליזום מצבים חדשים, שבהם יוכלו התלמידים להשתמש בנלמד בסיטואציות שונות ושיבאו את התלמיד להשתמש בתבנית החדשה בהקשר אחר.

דוגמה:

התבנית המשוננת: כמה זמן אתה נמצא בארץ?
המקרה: איפה נמצא המשרד? / מי נמצא בבית?
המורה מבריק את המילה 'נמצא', והתלמיד צריך לחבר משפט.

שרכת מילים: אוצר מילים, זיכרון חזות'

נוסף לתבניות הלשוניות נלמדות בכל יום כ-150 מילים חדשות, המתקשרות לתבנית הלשונית שנסלמה. למשל: עם התבנית הראשונה 'מי אתה? איך קוראים לך? מה שם?' המילים הנלמדות הן: אני, אתה, את, הוא, היא, אנחנו, אתם, הם, מי, איך, מה, שמא, שמי. המילים מוצגות בשפת התלמיד – כפי שציינתי, אנגלית ורוסית. אם יהיה צורך, תתרגם התבנית גם בספרית. המילים כוללות את כל חלקי הדיבר, שכן התבנית מתיחסת לשפה כללול. דגש מיוחד הושם על הפעול ועל מילוט היחס המתאימות לו; וכן מילות קישור, תארים ושמות עצם. לכל תחום תפקיד – ערכת מילים של 300 מילים, הכרוכה בצורת ספר. ערכה זו נוחה לשימוש. היא מיועדת למורה. כל מילה משתרעת על דף A4. בסך הכל הופקו 12 ערכות מילים המיועדות ל-12 תחומי תפקיד, כפי שהם מופיעים בתוכנית הלימודים החדשה. כל ערכת מילים מופיעה בצעו שונה, אף זה לנוחות המורה.

אוף הפעלה הזיכרון החזות'

המילים מובrukות תוך השמעת תרגומן בקלטת (שילוב זיכרון חזותי ושמייתי). התלמיד מتابקש לחבר בעלה-פה משפט עם המילה, ובסוף ייחידת הלימוד לחבר 'מתכוון יומי' מכל המילים שהוקנו באותו יום. מומלץ שאלות אלה יימצאו בראשות התלמיד לצורך חזרה בבית. בספר מתרגומות המילים ותבניות הלשון לאנגלית. החיבורים והמשפטים נכתבים בכתב, וכך יכול המורה לתקן או לאשר את מה שנכתב. שלב זה חשוב מאד לקידום התלמידים. באופן 'נחלת צבי' נמצא, כי בעקבות שיטה זו כותבים התלמידים כמעט ללא שגיאות. מאחר והמילים מאוגדות בספרים, יכול המורה לחזור עליהם בכל עת. שום מילה אינה הולכת לאיבוד. זמן רב נחסך מהמורה בתרגומים, ולכן מוקדש הזמן באופן ייעיל ליצירת מבניות הלשון ולבניית אוצר המילים.

איומנות הכתיבה

mdi يوم נערכת הכתיבה על התבנית שנלמדה עם המרותה.

סיכום

התוכנית מקיפה את כל המטלות שדורש האגף להנחת הלשון, וזה יתרונו. אני נמצא עתה בשלב חיבור מקרה ותרגום ודקוק שישלמו את החסר, וכך יוכל המורה להיעזר בחומרם הרבים שנמצאים ברשותו להשלמת פיתוח הקריאה והבנתה. מתוך

התבניות הלשוניות יזמן המורה תרגילי דקדוק המתאיםים לנלמד. התוכנית שאני מציעה תופסת כ-60% מן הלימוד באולפן. ככל שתגדל שלילת התלמידים בתבניות ובאוצר המילים, כך הם יהיו בשלים יותר לפעליות המשך שונות כהזונה, קריית עיתון וכו'. תפkid המורה בשיטה זו הוא ליצור גשרים ונקודות אחיזה בשפה, כדי שמנקודות אחיזה אלה יוכלו התלמידים לבנות רשות מסווגת של משפטיים, שייעזרו להם להיקלט טוב יותר בשפה החדשה ובארץ דוברת שפה זו.

דוגמאות לדפי הקניית התבניות

17

היכרות (דיבור) (*speech*)

Good morning, my name is Chaim. בוקר טוב,שמי חיים.

Who are you (masculine)? מי אתה?

Who are you (feminine)? מי את?

Pleased to meet you. נעים מאד

See you tomorrow. להתראות מחר

מילים חדשות *New words*

good (plural f)	טובות	Who
My name is	שמי	אתה (m)
see you	להתראות	את (f)
tomorrow	מחר	morning
pleased	נעים	טוב (m)
very	מאוד	טובה (f)
		טובים (plural m)

דף 3

היכרות (דיבור) *(speech) acquaintance*

What is your name? (m) - איך קוראים לך?

My name is Abraham - קוראים לי אברהם

What is your name? (f) - איך קוראים לך?

My name is Sarah - קוראים לי שרה

What is your name? (m) מה שםך?

What is your name? (f) מה שמאך?

My name is...שמי

My name is...שמי

New words מילים חדשות

new immigrant (m) עולה אני I

new immigrant (f) עוללה אתה you (m)

student (m) סטודנט אתה you (f)

student (f) סטודנטית הוא he

pupil (m) תלמיד היא she

pupil (f) תלמידה שמי my name

tourist (m) תייר שמאך your name (m)

tourist (f) תיירת שמאך your name (f)

בוקר טוב Good morning

להתראות see you

נעימים מאוד very pleased

יחיד single (m)

יחידה single (f)

מורה teacher (m)

מורה teacher (f)